

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > פרשת השבוע תשסה 036 בהעלותך

פרשת השבוע תשסה 036 בהעלותך

דעת, ולמעלה מן הדעת

וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות.

אומר רש"י, בהעלתך, למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה, חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות.

הרי שהפעולה של הנשיאים, חנוכת הנשיאים, יצרה אצל אהרן מהלך של חלשה דעתו, חלשה אז דעתו כלשון רש"י.

ברור ופשוט הדבר, כפי שכבר הוזכר הרבה פעמים את היסוד, שכל דבר יש לו שורש מצד התיקון, והתפשטות מצד השבירה. מחמת שעולם העשייה, הכל מעורב בו טוב ברע, וכן בכל דבר בהכרח, קיימים בו את שני הדברים, שאת ניצוץ האלוקות שבכל דבר, שעליו נאמר לא יגורך רע, ומאידך בהכרח, שיש גם את הרע שבדבר, שהוא התפשטות בצורה של שבירה.

ולענינו, חלשה אז דעתו, יש לזה שתי פנים. יש את הפן חלשה אז דעתו- מצד מהלך דתיקון, מצד השורש. ויש מהלך של חלשה אז דעתו- מצד השבירה.

המהלך מצד השבירה, הוא פשוטן של דברים, חלשה דעתו, כשהדעת נמצאת בגדלותה, כשהמוחין בהירין, גדלות המוחין לעבוד את הבורא עולם, וכאשר יש מהלך דחלשה דעתו, זה קטנות המוחין, אפלילות, חושך, שמתבטא על דרך כלל, בהתעוררות של מידת העצבות בנפש האדם, חוץ מן הזכים ביותר. כל זה, מהלך מצד השבירה שמונחת בחלשה אז דעתו, שהוא פועל יוצא מחנוכת הנשיאים.

הפן השני, הוא השורש של הדבר, שחלישות הדעת דאהרן הוא מעלמא דתיקון. חלשה אז דעתו, כלומר, שיש לבוש של דעת, וחלישות הדעת הוא כלי להפשיט את הדעת ולעלות למעלה מן הדעת. החלשה אז דעתו, יצר בקע בדעת, לבקוע ולעלות למעלה מן הדעת. כי באמת כתיב, כי שפתי כהן ישמרו דעת, כבר הוזכר, שדקדוק לשון הפסוק זה ישמרו דעת, שמירת הדעת, זה בחינת השמור ששומר את הדעת, ואם כח יש בדבר לשמור את הדעת, הרי שהוא למעלה מן הדעת, כי אם הוא יש לו היכי תמצא להגן על הדבר, הרי שהוא למעלה מן הדבר, בחינת האור מקיף של הדבר, ששומר את הדבר, והרי לפי זה, כי שפתי כהן ישמרו דעת, המהלך של ישמרו דעת, שמירת הדעת, היא למעלה מן הדעת.

מצד הבחינה של הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה, שקולים זה לזה, אבל מצאנו מצד אחד שאהרן הוקדם למשה, וזה מצד

התפיסה של שפתי כהן ישמרו דעת, ומצד כך הדעת היא למטה מן ה-ישמרו, הרי שאהרן שעליו נאמר כי שפתי כהן ישמרו דעת, הוא למעלה ממשה שהוא בחינת הדעת. זו התפיסה שיש מהלך דתיקון בחלשה דעתו של אהרן. החלשה דעתו של אהרן, גילתה את ה-ישמרו דעת של בחינת אהרן, והיה היכי תמצא לבקוע את המהלך של דעת דמשה, ולגלות את נקודת אהרן שלמעלה מתפיסת הדעת.

צורת ההתגלות היתה במנורה.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. הרי שסיבת הדבר היתה חנוכת הנשיאים שגרמה להחלשת דעת אהרן, וזה הביא שאהרן, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומיטיב את הנרות.

ידועים דברי הרמב"ן, שהרמב"ן כותב לבאר את דברי חז"ל שהדלקת המנורה גדולה, כי איננה בטלה, ואף שלכאורה חרב הבית ונתבטלה הדלקת המנורה, אלא שהדברים אמורים לגבי הדלקת נר חנוכה, שהיא קיימת אף בשעת החורבן.

עומק גדול יש בדבר. אצל מידת משה נאמר, כי ידעתי אחרי מותי השחת תשחתון, הרי שכל זמן חיות דמשה, היה כח הדעת מאיר, שהוא בחינת הרועה, הדעת היא המידה המנהגת את האדם. מה שאין כן בשעת מיתת משה, התגלה מהלך של השחת תשחתון, כי נקודת שורש ההנהגה, הרועה נעלם, וממילא המונהגים, נאבדה מהם ההתקשרות לשורש. זהו מצד תפיסת משה.

מה שאין כן במהלך דאהרן, אנחנו מוצאים כאן מהלך שיש לו גם המשך בזמן החורבן, גם בזמן הביטול יש קיום למידה של אהרן. ועומק הדברים, כי מצד מה שאהרן הוא תפיסה של שפתי כהן ישמרו דעת, הרי שנקודת השמור, היא דייקא שורש לביטול, שורש להעדר, ולכן אף בשעה שבהמ"ק איננו בקיום, דייקא אז יש את המהלך של תורת שמרו, הפעולה נעדרת, אבל השמירה איננה נעדרת, היא העדר בעצם, היא העמדת הדבר כמות שהוא, שזה גופא הבחינה של החילוק, בין בנין הבית לחרבן הבית, שבנין הבית הוא בחינת פעולה, אבדת בית המקדש הוא בחינת [אבדת] הפעולה, מה שאין כן חורבן הבית, הוא במהלך של העמדת הדבר כמות שהוא, הוא כח השמור. הרי שדייקא בזמן החורבן, מתגלה מידתו של אהרן- ישמרו דעת, זו השמירה שלמעלה מן הדעת, שדייקא הגילוי שלה בזמן שהדעת נגזת ונעלמת. היא שומרת את הדעת במקורה, בשורשה. זה כוחו דאהרן, שנמצא אצלו מהלך, שתפיסת מידתו איננה רק בזמן הבנין, בזמן הפעולה, אלא יש לזה המשך דייקא, לאחר מציאות הבית.

ה-שלק גדולה משלהם כלומר, זה לא רק ענין של זמן, אלא זה ענין של מהות. שתפיסת השורש של ההדלקה, היא למעלה מקיום הפעולה, אלא היא מושרשת בהעדר שלמעלה מן הפעולה, ומצד כך אין לזה ביטול, כי ה-יש מתבטל, מה שאין כן השמירה, שהוא סוד ה-אין, אין לו ביטול.

כוחות הללו מתגלים בבחינת המנורה.

מצד פשוטן של דברים, כפי שהוזכר, אז חלשה דעתו, יש כאן נפילה מן הדעת, חלישות הדעת, קטנות המוחין, והמנורה ענינה, להגדיל את המוחין.

אבל מצד התפיסה הפנימית, החלישות הדעת, זו בקיעה, של שפתי כהן ישמרו דעת, שלמעלה מן הדעת.

ובאמת, הדברים הללו מתגלים כסדר במהלך דמנורה.

אנחנו רואים שבעשיית המנורה נתקשה משה בעשיית המנורה, ובאמת מי שעשאה זה הקב"ה. הרי שמחד אנחנו מוצאים פעולה של משה, לנסות לעשות את המנורה, ומאידך אנחנו מוצאים שבאמת, בבפועל, פעולת המנורה נעשתה ממנו יתברך. ופשוט הדבר, שמצד הפעולה דמשה, הרי שהמנורה היא אור הדעת, כי באמת שורש של כל הארה, הוא מאור הדעת, אין לנו הארה שהיא לא דעת. שורש עלמא דתיקון, הוא מלך דעת, ושורש כל דבר, שורש הדעת, מה שמושרש בכתר עליון, הוא שורש הארה. דדא ביה כולא ביה, שורש הבריאה הוא אין, וקיום כל דבר בשורשו הוא בחינת דעת, ולכן משה שהוא בחינת דעת, הוא שורש הנשמות כולן. מצד כך, הרי שהמנורה- הארתה, הוא אור הדעת.

אבל מצד התפיסה ההיפכית, שמשה לא הצליח לעשות את המנורה, הרי שמתגלה כאן בהיפך, מתגלה כאן ה-שמרו, מתגלה

כאן אותה הנקודה של ביטול דעת דמשה. המנורה נעשית מאליה, היא למעלה מכח פעולת הדעת.

והרי ששתי הבחינות יש להן התגלות בצורת העשייה דמנורה. מחד יש כאן פעולה של משה, אבל מאידך, אין כאן השלמת הפעולה, כי נתקשה.

בעצם צורת המבנה של המנורה, אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, אומר רש"י, אל מול נר האמצעי שאינו בקנים אלא בגוף של מנורה.

ישנה כאן הדגשה, שאינו בקנים אלא בגוף של מנורה. באמת, יש לנו כאן שבעה נרות- ששה ואחד, ששת ימי המעשה ושבת. משה הוא בחינת דעת, בחינת הששה ימים של הפעולה, שהם פנימיות ששת המידות, זה כח הדעת דמשה. אבל מצד שבת, כמו שאומרת הגמ' בנדרים, אין מלמדים את התינוקות בשבת דבר חדש, הוא בחינה של שמור, הדעת נמצאת בהשקט, שביתה מן הדעת, שביתה מן המוחין. הכח שמתגלה בששת ימי המעשה- הוא כח הדעת, והכח שמתגלה בשבת- הוא כח ה-ישמרו דעת.

והרי שהמנורה, ששת הקנים מאירים כלפי הנר השביעי, הרי שבעומק, נקודת הדעת פונה ל-ישמרו דעת, היא פונה לנר האמצעי שאינו מן קנים אלא בגוף של מנורה, הוא העצמיות של הדבר. הוא לא משית סתרין, שזה בחינת הקנים, יש כאן צדדים, ששה צדדים, אלא הוא העצמיות של הדבר, זה ה-שמרו, זה הנר השביעי. זה הכח שמתגלה במנורה, דבר והיפוכו, הדעת ושורש הדעת, שהוא ה-ישמרו דעת.

באמת, בדברי הבעל הטורים, ששורשם במדרש, אל מול פני המנורה יאירו, כי אני איני צריך לאורה. פני המנורה יאירו, בגימ' וכי אני לאורך צריך.

כלומר, יאירו שבעת הנרות, בפשיטות, ההסתכלות הפשוטה כלפי המנורה, יאירו שבעת הנרות, מנורה אור, יש כאן הדלקה, יש כאן הארה. אבל מאידך אנחנו מוצאים כאן, הסתכלות הפוכה לזה. וכי אני לאורך צריך, מצדו יתברך כביכול, אורה כחשיכה (תהיל' קלט'), ומצד כך, הרי שהאור של המנורה לא נותן התגלות של אורה.

הרי שיש לנו כאן, דבר והיפוכו, מצד ההסתכלות הפשוטה, יאירו שבעת הנרות, מצד התפיסה של המקבל הפשוט, חכמה אור, חכמת אדם תאיר פניו, הרי שהמנורה היא התגלות של אור. אבל מאידך, אנחנו רואים כאן גילוי של כחשיכה כאורה, שהאור של המנורה הוא השתוות גמורה לחושך, הקב"ה לא צריך את האור, בחינת שרגא בטהרא מאי אהני ליה, הרי שההארה של המנורה איננה מגלה שום אורה.

ועומק הדברים. ודאי שראשית אלה שני השורשים שהזכרו, יש את הכח של הדעת שהוא סוד אור הדעת, ויש את הכח של ישמרו דעת דייקא סוד חורבן הבית, שביהמ"ק נקרא אורו של עולם כדברי הגמ' בב"ב, והחורבן א"כ נקרא חושך, כלשונות הכתובים וחז"ל שירד חושך לעולם בחורבן הבית.

אבל בעומק יותר, שורש כל הבריאה כולה הוא הארה. עשרה מאמרות- עשרה ספירות, מלשון ספיר, מלשון אורה כידוע. וכאשר שמתגלה כאן לפנינו מהלך דמנורה, שהאור יש לו השתוות לחושך, הרי זה איננו השתוות פרטית, אלא יש כאן סתירת כל שורש קיום הנבראים. קיום הנבראים זה אור, ספיר, הארה, ובהתגלות כי אני איני צריך לאורה, כחשכה כאורה, הרי שהספירה היא לא ספירה כי איננה הארה, ומצד כך יש כאן ביטול גמור לכל קומת הנבראים.

הכח שגנוז במידתו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, לא מצא הקב"ה כלי המחזיק ברכה אלא השלום, ששלום הוא מלשון שלמות. באמת, הנבראים לא יכולים להיות שלמים, כי אין שלום אלא הוא יתברך שמו אחד כי אין בלתו, וההתגלות של השלמות, היא מצד אותה ההתגלות של ביטול הנבראים דייקא, ולא מצד קיום הנבראים. מצד קיום הנבראים, השלמות היא יחסית, היא חלקית, אבל שלום החלטי יש רק אחד.

הרי שמצד ההתגלות של המנורה, מצד מה שיאירו שבעת הנרות, ההארה לא יכולה להיות התגלות של שלמות. מה שאין כן מצד וכי אני לאורך צריך, שיש כאן התגלות של כחשכה כאורה, הרי אם כן יש כאן ביטול לקומת הנבראים, ומצד כך, הרי

מתגלה המידתו של אהרן, שהוא אוהב שלום ורודף שלום, שלמות גמורה.

המנורה, מצד התפיסה הפשוטה איך שהיא נראת, הרי שיש את גוף המנורה, ויש את הששה קנים שהודגש בדברי רש"י [נר האמצעי] שאינו בקנים אלא בגוף של מנורה. הרי שהצורה של המנורה, היא שיש מהלך של גוף המנורה ויש את הקנים שבמנורה.

אבל מצד קומת תפיסת הפנימיות, הרי המנורה היא מקשה זהב. מקשה, זה בעצם שאין התחלקות, ואם אין התחלקות אז אין נבראים. אף שבודאי המנורה היא נבראה, פשוט וברור הדבר, אבל שורש התפיסה ליצור כלי שהוא במהלך של מקשה, הוא מצד החושך שבמנורה, מצד ההשתוות של האור והחושך, ולא מצד התפיסה של יאירו שבעת הנרות. כי מצד ה-יאירו, זה הכלי של המקבל, זה דעת המבדלת דעת המכרעת ודעת המחברת, אבל זה לא מקשה. מצד מה שאור המנורה היא אור הדעת, אין מקום שהמנורה תהיה במהלך של מקשה, ולכן התקשה משה בעשית המנורה, מצד ה-התקשה זה מלשון מקשה. הרי שמנורה של דעת יכל לעשות משה רבנו, המנורה שאותה לא יכל לעשות משה רבנו, זו מנורה של מקשה, כי זה למעלה מן הדעת, זו מנורה שהשורש שלה היא ממידתו של אהרן שאוהב שלום ורודף שלום.

באמת, השורש של החושך קדם לאור, לילה ואח"כ יום, כדברי הגמ' (בברכות ב.) [שבת עז:]: חשוכא והדר נהורא, אבל מצד סדר הנבראים, האור קודם לחושך.

במשה ואהרן אנחנו מוצאים, שמצד התולדה, הרי שאהרן קדם למשה, אבל מצד תפיסת נקודת הגילוי, הרי שמשה הוא יותר באתגליא מאהרן, נקודת המרכז היא נתפסת אצל משה, ואהרן מקבל הדחקה, העלם מסוים מנקודת הראשית שלו. שהרי זה מה שהתגלה בתחילת הגאולה בגאולת מצרים, שמשה רבנו אמר לשלח ביד אהרן, והקב"ה אמר למשה וראך ושמח בלבו.

מצד הגאולה, שגאולת מצרים היא גאולת הדעת, הרי פשוט וברור הדבר, שעיקר הגאולה נעשית ע"י משה, שהוא נקודת הדעת, נקודת הגואל. אבל באמת, אהרן הוא הנקודה הנעלמת יותר. והרי יש מצוה, כבד את אביך ואת אמך, ואת לרבות את אחיך הגדול, ומצד התפיסה הזו, יש מקום שמשה צריך לכבד את אהרן. ועומק הכיבוד של אח גדול, הוא מפני שכל דבר שקדם, הוא לא קדם במקרה, אלא הוא השורש של המשכה של הדבר שבא אחריו. ומצד כך, משה, ההמשכה שלו היא האהרן.

ועומק הדברים, כי משה נמשך מן הנקודה היותר נעלמת, הוא ה-יש מן ה-אין, הוא נמשך מאהרן. ומצד כך באמת, אהרן קודם למשה. אבל מצד ההתגליא של עלמא דילן, העולם הזה, הרי שההתגלות יש בגילוי גדולה, ולכן מקום של אהרן נשאר בנקודה מסוימת של גניזה לעיל, מה שאין כן משה מקבל את ההתגליא כאן בעולם.

מצד מה שהחכמה מאין תמצא, הרי שהיניקה של החכמה, של בחכמה יבנה בית, של כח הדיבור של בחכמה, נמצא מן האין. הרי שהיניקה של משה ושורש הדיבור הוא מאהרן. ואהרן אחיך יהיה נביאך, כי שורש הדיבור הוא ממנו, הוא מאהרן הכהן, וכל זמן שהמשכה של ה-יש מהאין עדיין לא היתה בתיקון, אז והוא יהיה נביאך, כי מצד הבכח לא היתה מניעה אצל משה לדבר, זה בחינת אהרן גופא, הבכח של משה זה גופא בחינת אהרן, הוא האין שהוא שורש ליש. ורק מצד ההתגליא היה מהלך של גלות מצרים, שנתקן במעמד הר סיני. והרי ששורש המשכה של משה גנוז באהרן.

אשר על כן, החלשה דעתו של אהרן הכהן, היא בעצם המשכה של סוד הגאולה העתידה.

הרי הגאולה העתידה היא גילוי האין, האין הנעלם, זה שני המועדים שיש לנו מצד הדברי סופרים, שחביבין דברי סופרים יותר מיינה של תורה, כי זה בחינת תורה שבעל פה, שנקודת תורת הבע"פ היא בעצם הנקודה הנעלמת, היא בע"פ אין לה התגליא, היא גנוזה, היא נעלמת. ואף שמצד העלמא דהשתא, כרגע שיש לנו עבודה של המשכה (מיש לאין) [מאין ליש], הרי שאנו צריכים להמשיך את התורה שבע"פ להתגליא, אבל בעצם שורש הגילוי צריך להיות שבע מצוות דרבנן שלמעלה מן התרי"ג דאורייתא, שזה הנקודה הנעלמת כמות שהיא בשורשה, זה הנעלם.

הרי שמשה רבנו היה בהר סיני, ואחר מכן לקבל את התורה, וכשאומרים חז"ל מהיכן היה יודע מתי יום ומתי לילה, כשהיה

לומד תורה שבכתב ידע שהוא יום, וכשהיה לומד תורה שבע"פ ידע שהוא לילה, הרי שבעומק, משה רבנו, קיבל מהקב"ה את התורה שבע"פ. התורה שבכתב, שני לוחות אבנים הוריד בידו, יש לנו את התורה שבכתב, לאחר מכן נתפרשה בחמישה חומשי תורה, אבל התורה שבע"פ, נשארה גנוזה אצל משה רבנו, זה בהעלם, זה השורש של משה, זה שורש התורה שבכתב- היא התורה שבע"פ, ושורש התורה שבכתב היא הנקודה הנעלמת, שהיא התורה שבע"פ, וזה גופא מידתו של אהרן.

שורש הגאולה הוא ההתאחדות של משה ואהרן.

אנחנו רואים בסדר מיתתם של משה ואהרן, שמיתת אהרן קדמה למיתת משה. והרי שמשה ראה במיתתו של אהרן, ואהרן לא ראה במיתתו של משה. כלומר, המיתה, שהיא אותה נקודה של הגניזה, הנקודה של ההעלמות, משה ראה את ההעלמות של אהרן, מה שאין כן, אהרן לא ראה את ההעלמות של משה. אהרן הוא בעצם הנעלם יותר, ומשה שיונק מהנקודה הנעלמת, הרי ברור ופשוט שמשה יראה את ההעלם דאהרן, כי זה שורש היניקה שלו. ודאי שמצד פשוטם של דברים, הרי שבסוף ימיו הוא ראה מיתתו של אהרן, אבל בעומק, מיתתו של אהרן כלומר, זה תפיסת אהרן מצד הנקודה הנעלמת שלו, ומצד אותה ראייה ינק משה את התורה.

מה שאין כן אהרן שהוא הנקודה הנעלמת, והמאין תמצא, אבל היש הוא נמצא, הרי שהוא רואה את היש שנמשך ממנו, והיש קיים, אלא שבאחרית הדבר, יהי החזרת היש לאין, זהו סוד הגאולה העתידה, שיש כאן גניזה של משה, אבל מצד העלמא דהשתא, שעדיין יש מהלך של אור, מאין ליש, הרי שאהרן לא רואה את הגניזה של משה, מה שאין כן מצד המהלך דלעתיד, שזה החזרת היש לאין, הרי ברור ופשוט, שצריך להיות שהעלם של משה יהיה בהתגלות לאהרן. נמצא א"כ שהמיתה של משה רבנו, היא זו שצריכה להתגלות במידת שלום.

סוף התורה, זה לעיני כל ישראל, שמנה פסוקים אחרונים, משה כותב בדמע. ואף שלפי פשוטו כותב בדמע, אעפ"כ יש כאן התגלות של המיתה של משה. והלעיני כל ישראל דייקא, כל- נקודת השלום, כלומר צריך להתגלות לעיני כל ישראל מיתתו של משה. התגלות מיתתו של משה לחלק מישראל, הרי זה עדיין בסוד הדעת, א"כ זו לא מיתתו של משה. לעיני כל ישראל, זה גופא סוד ההתגלות של מיתתו של משה שאהרן יראה את זה, כלומר שמשה נגנז באין.

מצד השתא, אז אהרן אחיך יהיה נביאך, הוא מקור לנקודת הניב שפתיים של משה, זה מצד ההמשכה של מאין ליש. אבל מצד שורש ההחזרה של מיש לאין, הרי שמה המהלך הוא דייקא כותב בדמע שיהיה התגלות לעיני כל ישראל.

וראך ושמח בלבו, אז מתגלה הלעיני כל ישראל בראשית- בחינת לב, אבל זו הנקודה של הלב, שמחד כל אדם מתפשט מן הלב, ומאידיך חוזר ללב, ואז יש התגלות כיצד הכל חוזר ללב. וראך ושמח בלבו, מצד גאולת מצרים, זה ... של ההמשכה מן הלב לשאר אברים. אבל מצד שורש הגאולה העתידה, זה חזרת כל החיות ללב.

הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה, מצד תפיסה דהשתא- הרי שמשה קודם לאהרן, מצד שורש התיקון- הרי אהרן קודם למשה. אבל בעצם כשם שהגאולה העתידה אמיתית, כך התפיסה של השית אלפי שנים אמיתית, ולכן שניהם שקולים, שזה בעצם סוד ההתאחדות של הגלות עם הגאולה זה בזה, זה באמת השלמות האמיתית, הביטול הגמור. ההתאחדות של הגאולה והגלות היא האין הגמור, ההתפשטות הגמורה, וכאשר מתגלה ההתאחדות של הגלות והגאולה, הרי שיש גילוי של הקב"ה בלי שום מחיצות.

- [פרשה תשס"ה] 1]
- [פרשת השבוע] 2]

Source: <http://bilvavi.net/shiur/036-בהעלותך> פרשתהשבועתשס"ה-036

Links

[1] <http://bilvavi.net/5765parsha>

[2] <http://bilvavi.net/parsha.hashavua>